

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2023. február 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Verseny – Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében tiltott magatartás által okozott kár megtérítése – Az Európai Gazdasági Térségben (EGT) a tehergépjárművekre alkalmazott árazásra és a bruttó áremlésekre vonatkozó összehangolt megállapodások fennállását megállapító bizottsági határozat – Nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amely a kérelemnek való részleges helyt adás esetére előírja, hogy a visszaélészerű magatartás esetét kivéve a felek maguk viselik saját költségeiket – A tagállamok eljárási autonómiája – A tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elve – 2014/104/EU irányelv – Célkitűzések és általános egyensúly – 3. cikk – A bekövetkezett kár teljes megtérítéséhez való jog – A 11. cikk (1) bekezdése – A versenyjogi jogsértés elkövetőinek egyetemleges felelőssége – A 17. cikk (1) bekezdése – A kár nemzeti bíróság általi felbecslésének lehetősége – Feltételek – A kár számszerűsítésének gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz jellege – 22. cikk – Időbeli hatály”

A C-312/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Juzgado de lo Mercantil nº 3 de Valencia (valenciai 3. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2021. május 19-én érkezett, 2021. május 10-i határozatával terjesztett elő

a **Tráficos Manuel Ferrer SL**,

D. Ignacio,

és

a **Daimler AG**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl (előadó) és J. Passer bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Tráficos Manuel Ferrer SL és D. Ignacio képviselőjében Á. Zanón Reyes abogado,
- a Daimler AG képviselőjében E. de Félix Parrondo, J. M. Macías Castaño, M. López Ridruejo és M. Pérez Carrillo abogados, valamint C. von Köckritz és H. Weiß Rechtsanwältin,
- a spanyol kormány képviselőjében J. Rodríguez de la Rúa Puig, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében A. Carrillo Parra, F. Jimeno Fernández és C. Zois, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2022. szeptember 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 101. cikk értelmezésére vonatkozik, különösen a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítésének e cikkből fakadó követelménye tekintetében, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének értelmezésére.
- 2 E kérelem előterjesztésére két közúti árufuvarozó vállalkozás, a Tráficos Manuel Ferrer SL és D. Ignacio, valamint a Daimler AG közötti, az előbbi két vállalkozás által indított, az EUMSZ 101. cikknek az Európai Bizottság által megállapított, több tehergépjármű-gyártó, köztük a Daimler általi megsértéséből eredő kár megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében került sor.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26–i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.) (6) preambulumbekzdése értelmében:

„A hatékony magánjogi jogérvényesítést célzó polgári jogi keresetek és a versenyhatóságok általi hatékony közjogi jogérvényesítés biztosítása érdekében a két eszköznek kölcsönhatásban kell lennie egymással, így biztosítva a versenyjogi szabályok legteljesebb érvényesülését. Koherens módon kell szabályozni a jogérvényesítés e két formájának összehangolását, például a versenyhatóságok birtokában lévő dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó szabályok tekintetében. Az ilyen uniós szintű összehangolás segítségével kiküszöbölhetők az alkalmazandó szabályok közötti olyan különbségek is, amelyek veszélyeztethetnék a belső piac megfelelő működését.”

4 Ezen irányelv (11) preambulumbekzdése kimondja:

„Unió jog hiányában a kártérítési keresetekre a tagállamok nemzeti szabályai és eljárásai az irányadók. A [Bíróság] ítélkezési gyakorlata értelmében minden személy követelheti az általa elszenvedett kár megtérítését, ha a kár és a versenyjogi jogsértés között ok-okozati összefüggés áll fenn. Az EUMSZ 101. vagy 102. cikkének megsértéséből eredő kár megtérítéséhez való jog gyakorlására vonatkozó nemzeti szabályoknak – ideértve azokat is, amelyek az ezen irányelvben nem szabályozott kérdésekre, például a jogsértés és a kár közötti ok-okozati összefüggés fogalmára vonatkoznak – szem előtt kell tartaniuk a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvét. Ez azt jelenti, hogy ezeket a szabályokat nem lehet olyan módon megfogalmazni vagy alkalmazni, amely rendkívül megnehezíti vagy gyakorlatilag lehetetlenné teszi az EUMSZ által garantált, kártérítéshez való jog érvényesítését, vagy a belső jogban a hasonló keresetekre alkalmazandó szabályoknál kedvezőtlenebb. Ha a tagállamok nemzeti joga a kártérítéshez más feltételeket ír elő, például a felróhatóság, a megfelelés vagy a vétkesség fennállását, akkor lehetővé kell tenni, hogy ezeket a feltételeket a továbbiakban is fenntartsák, amennyiben azok megfelelnek a Bíróság ítélkezési gyakorlatának, a tényleges érvényesülés és az egyenértékűség elvének, valamint ezen irányelvnek.”

5 Az említett irányelv (12) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„Ez az irányelv megerősíti az unió versenyjogi jogsértésekkel okozott kár megtérítéséhez való jogra vonatkozó unió vívmányokat – különös tekintettel a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott keresetőségi jogra és kárfogalomra –, és nem zárja ki ezek jövőbeli továbbfejlődését. Bárki, aki ilyen jogsértéssel okozott kárt szenvedett el, kártérítést követelhet a ténylegesen bekövetkezett vagyoni veszteségért (damnum emergens) és a számára elmaradt haszonért (lucrum cessans), valamint kamatokra is jogosult, függetlenül attól, hogy a nemzeti jog e kategóriákat külön-külön vagy együttesen állapítja-e meg. [...]”

6 Ugyanezen irányelv (14) preambulumbekzdése a következőképpen fogalmaz:

„Az unió vagy a nemzeti versenyjogi jogsértéseken alapuló kártérítési keresetek jellemzően összetett tény- és gazdasági elemzést igényelnek. A kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékok gyakran kizárólag az ellenérdekű fél vagy harmadik felek birtokában vannak; e bizonyítékokat a felperes kellő mértékben nem ismeri, vagy nem fér hozzájuk. [...]”

7 A 2014/104 irányelv (15) preambulumbekzdése kimondja:

„A bizonyítékok az unió vagy nemzeti versenyjogi jogsértésekkel okozott kár megtérítése iránti keresetek indításának fontos elemei. Mivel azonban a versenyjogi pereket információs aszimmetria jellemzi, biztosítani kell, hogy a felperesek anélkül gyakorolhassák az igényük alátámasztásához szükséges bizonyítékok feltárásához való jogukat, hogy konkrét bizonyítékokat kellene megjelölniük. [...]”

8 Ezen irányelv (43) preambulumbekzdése értelmében:

„A versenyjogi jogsértések gyakran az áruk értékesítésének, illetve a szolgáltatások nyújtásának feltételeit és árát érintik, és árnövekedéshez, illetve egyéb károkhoz vezetnek a jogsértők vevőinek oldalán. [...]”

9 Az említett irányelv (45) preambulumbekzdése szerint:

„Miután a károsult fél bizonyította, hogy versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett el, a kár mértékét is bizonyítania kell ahhoz, hogy kártérítésben részesüljön. A versenyjogi ügyekben a kár számszerűsítése során különösen nagy számú tényt kell figyelembe venni, ami összetett gazdasági modellek alkalmazását teheti szükségessé. Ez gyakran nagyon költséges, és nehézségeket okoz a felpereseknek az igényük alátámasztásához szükséges adatok beszerzését illetően. Ily módon a kár versenyjogi ügyekben való számszerűsítése lényegi akadályát képezheti a kártérítési igények hatékonyságának.”

10 Ugyanezen irányelv (46) preambulumbekzdése a következőképpen fogalmaz:

„A versenyjogi jogsértéssel okozott kár számszerűsítésére vonatkozó uniós szabályok hiányában az egyes tagállamok nemzeti jogrendszerének kell saját szabályokat meghatároznia a kár számszerűsítésére vonatkozóan, továbbá a tagállamok és a nemzeti bíróságok feladata annak meghatározása, hogy milyen követelményeket kell teljesítenie a felperesnek az elszenvedett kár összegének bizonyításához, mely módszerek használhatók az összeg számszerűsítéséhez, és milyen következményekkel jár az, ha e követelmények nem teljesülnek maradéktalanul. A kár versenyjogi ügyekben való számszerűsítésére vonatkozó nemzeti jogi követelmények azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek azoknál, amelyek a hasonló belföldi keresetekre vonatkoznak (egyenértékűség elve), és a kártérítéshez való uniós jog gyakorlását sem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy túlságosan nehézé (tényleges érvényesülés elve). Figyelemmel kell lenni a felek közötti információs aszimmetriára, valamint arra, hogy a kár számszerűsítése annak értékelését jelenti, hogy a szóban forgó piac hogyan alakult volna a jogsértés hiányában. Ezen értékelés keretében egy olyan helyzettel kell összehasonlítás végezni, amely már meghatározásánál fogva hipotetikus, és így az értékelés sosem végezhető el teljes pontossággal. Ezért indokolt hatáskört biztosítani a nemzeti bíróságoknak a versenyjogi jogsértéssel okozott kár összegének felbecslésére. A tagállamoknak biztosítaniuk kell azt, hogy a nemzeti versenyhatóságok megkeresésre iránymutatást nyújthassanak a számszerűsítéshez. A következetesség és a kiszámíthatóság érdekében a Bizottságnak általános uniós szintű iránymutatásokat kell kibocsátania.”

11 A 2014/104 irányelv (47) preambulumbekzdése értelmében:

„Az információs aszimmetria és a kár versenyjogi ügyekben való számszerűsítésével kapcsolatos egyes nehézségek orvoslása, valamint a kártérítési igények hatékonyságának biztosítása érdekében indokolt azt vélelmezni, hogy egy kartell által elkövetett jogsértés esetében a jogsértés kárt okozott, különösen az árra gyakorolt hatás révén. Az ügy tényállásától függően ez azt jelenti, hogy a kartell árnövekedést vált ki, vagy megakadályozza azt az árcsökkenést, amely a kartell hiányában egyébként bekövetkezett volna. Ez a vélelem nem terjedhet ki a kár konkrét összegére. A jogsértők számára lehetővé kell tenni e vélelem megdöntését. E megdönthető vélelmet indokolt a kartellekre korlátozni, tekintettel titkos jellegükre, ami növeli az információs aszimmetriát, és megnehezíti a felperesek számára a kár bizonyításához szükséges bizonyítékok beszerzését.”

12 Ezen irányelv „A teljes kártérítéshez való jog” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy minden, versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett természetes vagy jogi személynek lehetősége legyen e kár teljes körű megtérítését követelni és teljes körű kártérítést kapni.

(2) A teljes kártérítés eredményeként a károsultnak olyan helyzetbe kell kerülnie, amilyenbe a versenyjogi jogsértés hiányában feltételezhetően került volna. A teljes kártérítésnek ennek megfelelően magában kell foglalnia a ténylegesen bekövetkezett vagyoni veszteségért és az elmaradt haszonért járó kártérítést, valamint a kamat fizetését.

(3) Az ezen irányelv szerinti teljes kártérítés nem vezethet az elszenvedett kár mértékét meghaladó kártérítéshez, legyen az akár büntető jellegű, többszörös vagy egyéb kártérítés.”

13 Az említett irányelv „A bizonyítékok feltárása” című 5. cikke előírja:

(1) A tagállamok biztosítják, hogy az Unióban indított kártérítési eljárásokban azon felperes kérésére, aki a kárigény elfogadhatóságának alátámasztásához elegendő, az ésszerűen rendelkezésre álló tényeket és bizonyítékot tartalmazó, megalapozott indokolást nyújtott be, a nemzeti bíróságok az e fejezetben meghatározott feltételeknek megfelelően kötelezhessék az alperest vagy a harmadik felet az ellenőrzésük alatt álló releváns bizonyítékok feltárására. A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok az alperes kérelmére a felperest vagy a harmadik felet kötelezhessék a releváns bizonyítékok feltárására.

[...]

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok a megalapozott indokolásban ésszerűen rendelkezésre álló tények alapján a lehető legpontosabban és legszűkebben meghatározott bizonyítékoknak, illetve a bizonyítékok egy ilyen módon meghatározott releváns kategóriájába tartozó bizonyítékoknak a feltárását rendelhessék el.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok az arányos mértékre korlátozzák a bizonyítékok feltárását. [...]

14 Ugyanezen irányelv „Egyetemleges felelősség” című 11. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a versenyjogi jogsértést közös magatartással előidéző vállalkozások egyetemleges feleljenek a versenyjogi jogsértéssel okozott kárért oly módon, hogy a jogsértő vállalkozások mindegyike köteles legyen a kárt teljes mértékben megtéríteni, és a károsult fél bármelyiküktől teljes kártérítést követelhesen mindaddig, amíg kárát teljes mértékben meg nem térítették.”

15 A 2014/104 irányelvnek „A kár számszerűsítése” című 17. cikke kimondja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a kár számszerűsítéséhez megkövetelt bizonyítási teher és a bizonyítékok tekintetében előírt követelmények ne tegyék gyakorlatilag lehetetlenné vagy túlságosan nehézvé a kártérítéshez való jog érvényesítését. A tagállamok biztosítják, hogy a nemzeti bíróságok hatáskörrel rendelkezzenek a kár mértékének a nemzeti eljárásokkal összhangban történő felbecslésére, amennyiben megállapítást nyer, hogy a felperes kárt szenvedett, azonban a kár mértékét a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján gyakorlatilag lehetetlen vagy túlságosan nehéz pontosan számszerűsíteni.

(2) Kartell keretében elkövetett versenyjogi jogsértés esetén vélelmezni kell a károkozás tényét. A jogsértő jogosult e vélelem megdöntésére.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 20 Az Európai Bizottság 2016. július 19-én elfogadta az [EUMSZ] 101. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39824 – Tehergépjárművek ügy) a C(2016) 4673 final határozatot, amelyről 2017. április 6-án összefoglalást tettek közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (HL 2017. C 108., 6. o.). Az alapeljárás alperese e határozat címzettjei között szerepel.
- 21 Az említett határozatban a Bizottság megállapította, hogy tizenöt tehergépjármű-gyártó, köztük az alapeljárás alperese, valamint a Renault Trucks SAS és az Iveco SpA az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belül részt vettek az EUMSZ 101. cikk és az Európai Gazdasági Térségről szóló, 1992. május 2-i megállapodás (HL 1994. L 1., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.) 53. cikkének egységes és folyamatos megsértése formájában megvalósuló, a közepes tehergépjárművek és nehéz tehergépjárművek EGT-n belüli árazására és nettó árremelésére vonatkozó összehangolt megállapodásokra irányuló kartellben.
- 22 Az alapeljárás alperesét illetően a megállapított jogsértési időszak 1997. január 17-től 2011. január 18-ig tartott.
- 23 2019. október 11-én az alapeljárás felperesei kártérítési keresetet indítottak az alapeljárás alperesével szemben ez utóbbi jogsértő magatartása miatt. A jogsértés időszakában D. Ignacio az alapeljárás alperese által gyártott Mercedes tehergépjárművet vásárolt, míg a Tráficos Manuel Ferrer az említett alperestől tizenegy Mercedes tehergépjárművet vásárolt, valamint négy tehergépjárművet a Renault Truckstól és kettőt az Ivecotól, amelyek a 2016. július 19-i határozatban jelzett gépjárművek műszaki jellemzőivel rendelkeznek.
- 24 Az alapeljárás felperesei azt állítják, hogy őket az alapeljárás alperesének jogsértő magatartása miatt a megvásárolt gépjárművek többletköltségéből eredő kár érte. E többletköltség megállapítása érdekében az alapeljárás felperesei szakértői jelentést nyújtottak be, amely az e kartell által érintett piacon átlagosan 16,35%-os többletköltséget állapított meg.
- 25 Tekintettel arra, hogy az alapeljárás felperesei által vásárolt gépjárművek egy részét nem az alapeljárás alperese gyártotta, hanem a 2016. július 19-i határozat más címzettjei, az említett alperes 2020. augusztus 11-én kérte a Renault Trucks és az Iveco perbehívását, arra hivatkozva, hogy ha az eljárás e gyártók távollétében folytatódik, sérül ez utóbbiak és az ő védelemhez való joga. 2020. szeptember 22-i végzésével a kérdést előterjesztő bíróság elutasította ezt a kérelmet, és 2020. október 23-i végzésével helybenhagyta ezt az elutasítást.
- 26 Az alapeljárás alperese a kereset megalapozottságát is vitatta, többek között saját szakértői jelentésének benyújtásával.
- 27 A kérdést előterjesztő bíróság előtti előzetes tárgyalást követően az alapeljárás felei megállapodtak abban, hogy a felperesek hozzáférhetnek az alperes által benyújtott szakértői jelentésben figyelembe vett adatokhoz, azzal a kettős céllal, hogy lehetővé tegyék e jelentés részletesebb bírálatát, és hogy a felperesek által készített szakértői jelentés esetleges átdolgozásához vezessenek. E hozzáférést az említett alperes helyiségeinek egy adatszobájában tették lehetővé. 2021. március 18-án az alapeljárás felperesei műszaki tanulmányt nyújtottak be a szóban forgó adatok megismerését követően kapott eredményekről.

- 28 A kérdést előterjesztő bíróság, azt követően, hogy az előtte tartott fő tárgyaláson meghallgatta az alapeljárás feleit a szakértői véleményeik megvitatásával és indítványaikkal kapcsolatban, 2021. március 25-i határozatával felfüggesztette az ítélet meghozatalára nyitva álló határidőt, és felhívta e feleket, hogy terjesszék elő észrevételeiket előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Bíróság elé terjesztésének lehetőségével kapcsolatban. Az említett felek eleget tettek e kérelemnek.
- 29 E körülmények között határozott úgy a Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- 1) Összeegyeztethető-e az EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartás károsultjának teljes kártérítéshez való jogával az e jogot értelmező ítélkezési gyakorlat értelmében a [polgári perrendtartás] 394. cikkének (2) bekezdésében foglalt azon szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy e károsultat az eljárási költségek egy részének viselésére kötelezzék a jogalap nélkül felárként fizetett és a kártérítés iránti kérelmének való részleges helyt adást követően a részére visszafizetendő összegek mértékétől függően, amely kereset elbírálása során a bíróság deklaratív előfeltevésként feltételezi a versenyjogi jogsértés fennállását, valamint a jogsértés és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggést, amely kárt az eljárás eredményeképpen valóban megállapítják, számszerűsítik és elismerik?
  - 2) A nemzeti bíróság azon jogköre, hogy a kár összegét megbecsülje, a Charta 47. cikkével összefüggésben abban az esetben is lehetővé teszi-e a kár másodlagosan és önállóan történő számszerűsítését információs aszimmetria vagy a számszerűsítés legyőzhetetlen nehézségei fennállásának megállapítását követően – amelyek nem hiúsíthatják meg az EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartás károsultjának teljes kártérítéshez való jogát –, ha a túlárazást eredményező kartellben álló versenyjogi jogsértés károsultja az eljárás során hozzáférést kapott azon adatokhoz, amelyekre az alperes a megtérítendő kár fennállásának kizárása érdekében a szakértői tanulmányát alapozta?
  - 3) A nemzeti bíróság azon jogköre, hogy a kár összegét megbecsülje, a Charta 47. cikkével összefüggésben abban az esetben is lehetővé teszi-e a kár másodlagosan és önállóan történő számszerűsítését információs aszimmetria vagy a számszerűsítés legyőzhetetlen nehézségei fennállásának megállapítását követően – amelyek nem hiúsíthatják meg az EUMSZ 101. cikkbe ütköző versenyellenes magatartás károsultjának teljes kártérítéshez való jogát –, ha a túlárazást eredményező kartellben álló versenyjogi jogsértés károsultja a közigazgatási határozat egyik olyan címzettjével szemben érvényesíti a kártérítési igényét, amely e károkért egyetemlegesen felel, de amely a szóban forgó károsult által vásárolt terméket vagy szolgáltatást nem forgalmazta?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Előzetes észrevételek

- 30 Először is meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdései nem említik a 2014/104 irányelvet, hanem az abban szereplő fogalmakra utalnak, mint például az EUMSZ 101. cikk szerinti versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való jog, a felek közötti információs aszimmetria, az ilyen magatartásból eredő kár számszerűsítésének nehézségei, amelyekkel a nemzeti bíróság szembesülhet, valamint az említett magatartás

elkövetőinek egyetemleges felelőssége. Ezenkívül az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásában e bíróság felveti az ezen irányelv 3., 5. és 11. cikke, valamint 17. cikke (1) bekezdése időbeli hatályának kérdését.

- 31 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ebből a szempontból adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. A Bíróság feladata ugyanis az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket (2022. július 7-i Pensionsversicherungsanstalt [Külföldön gyermekneveléssel töltött időszakok] ítélet, C-576/20, EU:C:2022:525, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 32 Következésképpen, még ha a kérdést előterjesztő bíróság formálisan az EUMSZ 101. cikk értelmezésére korlátozta is kérdéseit – a második, valamint harmadik kérdés tekintetében a Charta 47. cikkével összefüggésben –, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság részére valamennyi értelmezési szempontot megadjon, amely az uniós jognak az előtte folyamatban lévő ügy elbírálásához hasznos lehet, függetlenül attól, hogy e bíróság a kérdései megfogalmazásában utalt-e azokra, vagy sem. Így a Bíróságnak kell a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján meghatározni az uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (lásd analógia útján: 2022. július 7-i Pensionsversicherungsanstalt [Külföldön gyermekneveléssel töltött időszakok] ítélet, C-576/20, EU:C:2022:525, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 33 Továbbá a 2014/104 irányelv 3., 5. és 11. cikke, valamint 17. cikke (1) bekezdése időbeli hatályának az előterjesztő bíróság által felvetett kérdéséről, különbséget kell tenni aszerint, hogy e rendelkezések az ítélkezési gyakorlat fényében magából az EUMSZ 101. cikkből erednek-e, amely esetben azonnal alkalmazandók, vagy kizárólag ezen irányelvből fakadnak, ami szükségessé teszi időbeli alkalmazhatóságuknak az említett irányelv 22. cikkére tekintettel történő vizsgálatát.

Az első kérdésről

- 34 A versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való, az első kérdés keretében említett jogot illetően emlékeztetni kell arra, hogy a tényleges érvényesülés elvéből, és abból, hogy bármely személy igényelhet kártérítést olyan szerződés vagy magatartás által okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására, hogy a károsultak nemcsak a tényleges kár (*damnum emergens*) megtérítését követelhetik, hanem az elmaradt haszon (*lucrum cessans*) megtérítését, valamint kamat fizetését is (2006. július 13-i Manfredi és társai ítélet, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 95. pont).
- 35 Ily módon azáltal, hogy a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében emlékeztetett a tagállamok azon kötelezettségére, hogy biztosítsák, hogy minden, versenyjogi jogsértés következtében kárt szenvedett természetes vagy jogi személynek lehetősége legyen e kár teljes körű megtérítését követelni és teljes körű kártérítést kapni, és ez utóbbit ezen irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében úgy határozza meg mint amelynek magában kell foglalnia a ténylegesen bekövetkezett vagyoni veszteségért és az elmaradt haszonért járó kártérítést,

valamint a kamat fizetését, az uniós jogalkotó a fennálló ítélkezési gyakorlatot kívánta megerősíteni, ahogyan az az említett irányelv (12) preambulumbekzdéséből kitűnik, oly módon, hogy az e rendelkezéseket átültető nemzeti intézkedéseknek szükségszerűen azonnali hatállyal alkalmazandónak kell lenniük az ugyanezen irányelv hatálya alá tartozó összes kártérítési keresetre, ahogyan azt az irányelv 22. cikkének (2) bekezdése megerősíti.

- 36 Ebből következik, hogy az első kérdés lényegében arra vonatkozik, hogy a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében elismert és az EUMSZ 101. cikkéből fakadó, a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való joggal ellentétes-e az olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, mint amelyet a polgári perrendtartás 394. cikkének 2. §-a előír, és amelynek értelmében a kérelemnek való részleges helyt adás esetén a felek maguk viselik saját költségeiket és minden fél köteles a közös költségek felének viselésére, a visszaélészerű magatartás esetét kivéve.
- 37 E tekintetben, ahogyan az a jelen ítélet 34. és 35. pontjában kifejtett megfontolásokból következik, a versenyellenes magatartással és különösen az EUMSZ 101. cikk megsértésével okozott kár teljes megtérítéséhez való jog nem vonatkozik a költségeknek az e jog érvényesítésére irányuló bírósági eljárások keretében történő megosztására vonatkozó szabályokra, mivel e szabályoknak nem a kár megtérítése a célja, hanem az egyes tagállamok szintjén, azok saját joga szerint határozzák meg az ilyen eljárások során felmerült költségek megosztásának módját.
- 38 Egyébiránt az uniós jogalkotó gondot fordított arra, hogy kizárja a költségek kérdését a 2014/104 irányelv hatálya alól, mivel arra csak járulékosan tért ki ezen irányelv 8. cikkének (2) bekezdésében, amely a bizonyítékok szolgáltatásának megtagadása vagy a bizonyítékok megsemmisítése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozik, és előírja a nemzeti bíróságok azon lehetőségét, hogy a költségek viselésére kötelezzék azt a felet, aki megtagadja a bizonyítékok szolgáltatását, vagy azokat megsemmisíti.
- 39 Ezzel együtt emlékeztetni kell arra hogy az EUMSZ 101. cikket illetően a Bíróság azon ítélkezési gyakorlata alkalmazandó, amely szerint az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó szabályok, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jog szerinti hasonló jogorvoslati kérelmekre vonatkozó szabályok (egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve) (lásd ebben az értelemben: 2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 43. és 44. pont).
- 40 Mivel az egyenértékűség elvének megsértése a jelen ügyben nyilvánvalóan nem merül fel, a tényleges érvényesülés elvére tekintettel kell megvizsgálni, hogy egy olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, mint amelyet a polgári perrendtartás 394. cikkének (2) bekezdése előír, és amelyet adott esetben árnyalt a spanyol bíróságok azon ítélkezési gyakorlata, amely szerint akkor is sor kerülhet a költségek viselésére való kötelezésre, ha csekély különbség áll fenn a kereseti kérelemben foglaltak és az ítélet tartalma között, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé teszi-e a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való, a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében elismert és meghatározott, és az EUMSZ 101. cikkéből fakadó jog gyakorlását.
- 41 Ebben az összefüggésben, ahogyan az a 2014/104 irányelv (6) preambulumbekzdéséből kitűnik, az ezen irányelv átültetésére irányuló nemzeti intézkedések alapján indított kártérítési kereseteket illetően az uniós jogalkotó arra a megállapításra támaszkodott, hogy a közszféra,

vagyis a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok kezdeményezésén alapuló, a versenyellenes magatartások elleni küzdelem nem volt elegendő az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk teljes körű tiszteletben tartásának biztosításához, és hogy fontos volt elősegíteni annak lehetőségét, hogy a magánszféra hozzájáruljon e célkitűzés megvalósításához (lásd ebben az értelemben: 2022. november 10-i PACCAR és társai ítélet, C-163/21, EU:C:2022:863, 55. pont).

- 42 A magánszférának a versenyellenes magatartások pénzügyi szankcionálásában, és ennél fogva megelőzésében való e részvétele annál is inkább kívánatos, mivel az nemcsak az érintett személyt állítólagosan ért közvetlen kár, hanem a piac szerkezetében és működésében közvetetten keletkezett károk orvoslására is szolgál, amely piac többek között az érintett fogyasztók javára nem fejthette ki teljes gazdasági hatékonyságát (2022. november 10-i PACCAR és társai ítélet, C-163/21, EU:C:2022:863, 56. pont).
- 43 E cél elérése érdekében az uniós jogalkotó, miután a 2014/104 irányelv (14), (15), (46) és (47) preambulumbekkezdésében hangsúlyozta a felperes és az alperes között fennálló információs aszimmetriát az ezen irányelvben említett keresettípusok tekintetében, mivel az említett irányelv (14) preambulumbekkezdése értelmében „[a] kártérítési igény megalapozottságának igazolásához szükséges bizonyítékok gyakran kizárólag az ellenérdekű fél vagy harmadik felek birtokában vannak; e bizonyítékokat a felperes kellő mértékben nem ismeri, vagy nem fér hozzájuk”, arra kötelezte a tagállamokat, hogy írjanak elő olyan intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a felperes számára ezen aszimmetria orvoslását.
- 44 E célból a 2014/104 irányelv először is arra kötelezi ezen államokat, hogy biztosítsanak lehetőséget a felperes számára, hogy felkérje a nemzeti bíróságokat arra, hogy bizonyos feltételek mellett kötelezzék az alperest vagy harmadik felet a birtokukban lévő releváns bizonyítékok benyújtására, ezen irányelv 5. cikke értelmében. Másodszor az említett irányelv előírja az említett államok számára, hogy ezen irányelv 17. cikke (1) bekezdésének megfelelően biztosítsanak hatáskört arra, hogy amikor a kár számszerűsítése gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz, e bíróságok bizonyos feltételek mellett felbecsüljék a kár mértékét, adott esetben a nemzeti versenyhatóság segítségével, az említett irányelv 17. cikkének (3) bekezdésével összhangban. Harmadszor, ezen irányelv arra kötelezi a tagállamokat, hogy vélelmeket vezessenek be, többek között az ugyanezen irányelv 17. cikkének (2) bekezdésében foglalt, a kartellből eredő kár fennállására vonatkozó vélelmet.
- 45 Ebből következik, hogy eltérően a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvtől (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.), amelynek értelmezése szolgált többek között a 2020. július 16-i Caixabank és Banco Bilbao Vizcaya Argentaria ítélet (C-224/19 és C-259/19, EU:C:2020:578) alapjául, amely szerződésekben jellemzően egy gyengébb fél, a fogyasztó áll szemben a valamely árut értékesítő vagy bérbe adó vagy valamely szolgáltatást nyújtó kereskedővel, ez a szerződéses jogviszonyban megvalósuló egyenlőtlen erőviszony, amelynek különösen a tisztességtelen feltételek tilalmának elve szab határt, amelynek szankciója főszabály szerint e feltételek megsemmisítése, a 2014/104 irányelv olyan keresetekre vonatkozik, amelyek valamely vállalkozás szerződésen kívüli felelősségét érintik, és a jogvitában részt vevő felek közötti olyan erőviszonyok jellemzik, amelyek az ezen irányelvnek a jelen ítélet 44. pontjában felsorolt összes rendelkezését átültető nemzeti intézkedések beavatkozásának eredményeképpen – az így különösen a felperes rendelkezésére bocsátott eszközök felhasználásától függően – újra egyensúlyba kerülhetnek.

- 46 Következésképpen meg kell állapítani, hogy ezen ítélkezési gyakorlat nem ültethető át az olyan típusú jogvitára, amelyet az uniós jogalkotó olyan beavatkozása jellemez, amely az eredetileg hátrányos helyzetben lévő felperest olyan eszközökkel ruházza fel, amelyek célja a felperes és az alperes közötti erőviszonynak a felperes javára történő egyensúlyba hozatala. E feleknek a jogvitában eljáró nemzeti bíróság által önállóan értékelt magatartásától függ ezen erőviszonyok változása, és különösen attól a kérdéstől, hogy a felperes használta-e, vagy sem, a rendelkezésére bocsátott eszközöket, többek között azon lehetőséget illetően, hogy a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdése első albekezdésének megfelelően e bíróságtól kérje, hogy az alperest vagy harmadik felet a birtokukban lévő releváns bizonyítékok bemutatására kötelezze.
- 47 Ebből az következik, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 68. pontjában rámutatott – a versenyjogi jogsértések által okozott károk megtérítésére irányuló eljárásokat illetően, ha a felperes részben pervesztes lett, észszerűen előírható számára, hogy viselje saját költségeit, vagy legalábbis azok egy részét, valamint a közös költségek egy részét, mivel többek között e költségek felmerülése neki tudható be, például a túlzott követelések vagy a perbeli fellépésének módja miatt.
- 48 Meg kell tehát állapítani, hogy az olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, mint amelyet a polgári perrendtartás 394. cikkének (2) bekezdése ír elő, a spanyol bíróságoknak a jelen ítélet 40. pontjában említett ítélkezési gyakorlata fényében értelmezve, nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé a versenyellenes magatartással okozott kár teljes megtérítéséhez való, a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésében elismert és meghatározott és az EUMSZ 101. cikkből fakadó jog gyakorlását, így nem sérül a tényleges érvényesülés elve.
- 49 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 101. cikket és a 2014/104 irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amelynek értelmében a kérelemnek való részleges helyt adás esetén a felek maguk viselik saját költségeiket és minden fél köteles a közös költségek felének viselésére, a visszaélészerű magatartás esetét kivéve.

A második és harmadik kérdésről

- 50 Együttesen vizsgálendő második és harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2014/104 irányelv 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az alperes versenyellenes magatartása által okozott kár bírósági felbecslése lehetséges olyan körülmények között, amikor egyrészt az alperes hozzáférést biztosított a felperes számára azon adatokhoz, amelyekre az alperes saját maga a megtérítendő kár fennállásának kizárása érdekében a szakértői tanulmányát alapozta, másrészt a kártérítési igényt az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés fennállását megállapító határozat címzettjei közül csupán eggyel szemben érvényesítik, amely a felperes által beszerzett, e jogsértés következtében állítólag többletköltséget okozó termékeknek csak egy részét értékesítette. E bíróság ebben az összefüggésben az ilyen felbecslés lehetőségét az információs aszimmetriai vagy a számszerűsítés legyőzhetetlen nehézségei fennállásától teszi függővé.
- 51 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/104 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése az ezen irányelv 22. cikkének (2) bekezdése értelmében vett eljárási rendelkezésnek minősül (2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 85. pont), így az e 17. cikk (1) bekezdésének átültetését biztosító nemzeti intézkedéseket az említett 22. cikk (2) bekezdésének megfelelően a 2014. december 26. után indított kártérítési keresetekre kell alkalmazni.

- 52 Mindemellett először is meg kell jegyezni, hogy a 2014/104 irányelv hatálya alá tartozó kártérítési keresetek – az általános polgári jogi felelősség megállapítása iránti keresetekhez hasonlóan – a kár lehető legpontosabb megtérítésére irányulnak, a kár bekövetkezésének és betudhatóságának megállapítást követően, ami nem zárhatja ki, hogy amikor a nemzeti bíróság határoz a kártérítés összegének meghatározása érdekében, továbbra is bizonyos bizonytalanságok állnak fenn. Ezért önmagában a bizonytalanságok fennállása, amelyek a felelősséggel kapcsolatos jogvita velejárói, és amelyek valójában a kontradiktórius vita keretében előadott érvek és szakértői vélemények ütköztetéséből erednek, nem felel meg a kárértékelés összetettségének azon fokának, amely az említett irányelv 17. cikkének (1) bekezdésében előírt bírósági felbecslés alkalmazásának lehetővé tételéhez szükséges.
- 53 Másodsor, magának e rendelkezésnek a szövege korlátozza a kár bírósági felbecslésének hatályát azokra a helyzetekre, amelyekben gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz számszerűsíteni a kárt, miután annak a felperes tekintetében való fennállása megállapítást nyert, ami fakadhat például a kartellből eredő többletköltségnek a felperes által a kartell egyik résztvevőjétől beszerzett termékek árára gyakorolt hatásának arányát illetően a benyújtott dokumentumok értelmezésének különösen jelentős nehézségeiből.
- 54 Következésképpen az információs aszimmetria fogalma, jóllehet a 2014/104 irányelv 17. cikke (1) bekezdése elfogadásának alapjául szolgál, ahogyan az a jelen ítélet 43. pontjából kitűnik, nem jelenik meg e rendelkezés végrehajtása során, ellentétben azzal, amit a második és harmadik kérdés megfogalmazása sugall. E tekintetben, ahogyan azt a főtanácsnok indítványának 86. pontjában hangsúlyozta, még ha a felek egyenlő helyzetben vannak is a rendelkezésre álló információk tekintetében, nehézségek merülhetnek fel a kár konkrét számszerűsítése során.
- 55 Ezzel kapcsolatban először is hangsúlyozni kell, hogy a jelen ítélet 41. pontjában említett cél eléréséhez olyan eszközök alkalmazására volt szükség, amelyek orvosolhatják a jogvitában részt vevő felek közötti információs aszimmetriát, mivel a jogsértés elkövetője *per definitionem* tudja, hogy adott esetben mivel vádolják, és tudja, hogy ilyen esetben a Bizottság vagy az érintett nemzeti versenyhatóság az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkbe ütköző versenyellenes magatartásban való részvételének bizonyítására mely bizonyítékokra támaszkodhatott, míg az e magatartás által okozott kár károsultja nem rendelkezik ilyen bizonyítékokkal (2022. november 10-i PACCAR és társai ítélet, C-163/21, EU:C:2022:863, 59. pont).
- 56 Másodsor, az uniós jogalkotó az információk ezen aszimmetriájának orvoslása érdekében ezért elfogadta a jelen ítélet 44. pontjában felsorolt intézkedéseket, amelyekről hangsúlyozni kell, hogy azok kölcsönhatásba kerülnek, mivel a kár bírósági felbecslésének szükségessége különösen attól az eredménytől függhet, amelyet a felperes a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdésén alapuló, bizonyítékok feltárására irányuló kérelem következtében kapott.
- 57 Harmadsor, mivel az irányelvben e rendelkezés kulcsfontosságú szerepet játszik, a nemzeti bíróság feladata, hogy a kár felbecslése előtt megvizsgálja, hogy a felperes élt-e ezen lehetőséggel. Abban az esetben ugyanis, ha a kár értékelésének gyakorlati lehetetlensége a felperes tétlenségéből ered, a nemzeti bíróságnak nem feladata, hogy a felperes helyébe lépjen vagy mulasztásait pótolja.
- 58 A jelen ügyben a helyzet más, mivel az alperes – miután ezt a kérdést előterjesztő bíróság engedélyezte – saját maga bocsátotta a felperes rendelkezésére azokat az adatokat, amelyekre az alperes a felperes szakvéleményének kifogásolása érdekében támaszkodott. E tekintetben meg kell állapítani egyrészt, hogy az ilyen rendelkezésre bocsátás alkalmas a kontradiktórius vita táplálására mind a kár ténylegessége, mind annak összege tekintetében, következésképpen

előnyös mind a felek számára, akik pontosíthatják, módosíthatják vagy kiegészíthetik érveiket, mind pedig a nemzeti bíróság számára, amely e szakértői vélemény révén, amelyet egy, az annak alapjául szolgáló adatok rendelkezésre bocsátásával megvilágított ellenvélemény követ, rendelkezik azon tényezőkkel, amelyek alapján először is megállapítható a felperest ért kár, majd meghatározható annak mértéke, ezáltal elkerülhető a bírósági felbecslés. Másrészt az adatok e rendelkezésre bocsátása egyáltalán nem teszi irrelevánssá a 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt, bizonyítékok feltárására irányuló kérelem alkalmazását, hanem éppen ellenkezőleg, irányt mutathat a felperes számára, és olyan dokumentumokra vagy adatokra vonatkozó jelzéseket adhat neki, amelyek beszerzését elengedhetetlennek tartja.

- 59 Ezen irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a nemzeti bíróság azon lehetőségére gyakorolt esetleges hatására is figyelemmel, hogy az említett irányelv 17. cikkének (1) bekezdése értelmében fel tudja becsülni a kárt, az alapügyben szóban forgó helyzetet jellemző körülmény, vagyis az, hogy az alperes – miután ezt a kérdést előterjesztő bíróság engedélyezte – saját maga bocsátotta a felperes rendelkezésére azon adatokat, amelyekre az alperes a felperes szakvéleményének kifogásolása érdekében támaszkodott, önmagában nem releváns annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti bíróság jogosult-e a kár felbecslésére.
- 60 Harmadszor, a versenyellenes magatartással okozott kár fennállására alapított kártérítési kérelmet előterjesztő félnek lehetősége van arra, hogy e kérelmet kizárólag e magatartás egyik elkövetőjének címezze, mivel az ítélkezési gyakorlat szerint, ahogyan arra a főtanácsnok indítványának 102. pontjában rámutatott, a versenyjog megsértése főszabály szerint maga után vonja a elkövetők egyetemleges felelősségét (2019. július 29-i Tibor-Trans ítélet, C-451/18, EU:C:2019:635, 36. pont).
- 61 Következésképpen a 2014/104 irányelv 11. cikkének (1) bekezdését annyiban, amennyiben ilyen lehetőséget ír elő, a Bíróság ítélkezési gyakorlatát kodifikáló rendelkezésnek kell tekinteni, és a jelen ítélet 35. pontjában az ezen irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtettekkel azonos okok miatt az említett irányelv azon rendelkezései közé tartozik, amelyek nemzeti átültető intézkedéseit azonnal alkalmazni kell.
- 62 Mindamellet e lehetőség nem foszthatja meg a 2014/104 irányelv hatálya alá tartozó kártérítési keresetet benyújtó felet, hogy kérje az eljáró nemzeti bíróságtól a jogsértő magatartás más elkövetőinek arra való kötelezését, hogy az ezen irányelv 5. cikkében meghatározott módon és korlátok között releváns bizonyítékokat tárjanak fel annak érdekében, hogy e bíróság megállapíthassa a kár fennállását és mértékét, és hogy így elkerülje e kár bírósági felbecslését.
- 63 A jelen ügyben ugyanis a Bizottság 2016. július 19-i határozatában szankcionált két másik tehergépjármű-gyártó, a Renault Trucks és az Iveco is értékesített a Tráficos Manuel Ferrer által vásárolt gépjárműveket, ennél fogva bizonyítékokat szolgáltathattak számára a kartell által okozott többletköltségre vonatkozóan annak meghatározása érdekében, hogy e többletköltség a Renault Trucks négy és az Iveco Truck két tehergépjárművének vételárában ténylegesen megjelent-e, és ha igen, milyen arányban. Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az alperesnek az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdése első albekezdésének utolsó mondata alapján lehetősége van arra is, hogy felkérje e bíróságot arra, hogy kötelezze az említett többi elkövetőt releváns bizonyítékok benyújtására, ami különösen hasznos lehet egy olyan helyzetben, amelyben – mint amilyen a jelen ügy is – közülük kettőnek a perbehívását a kérdést előterjesztő bíróság elutasította.

- 64 A 2014/104 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a nemzeti bíróság azon lehetőségére gyakorolt esetleges hatására is figyelemmel, hogy az említett irányelv 17. cikkének (1) bekezdése értelmében fel tudja becsülni a kárt, az alapügyben szóban forgó helyzetet jellemző körülmény, vagyis az, hogy a kártérítési kérelem az EUMSZ 101. cikkbe ütköző jogsértés fennállását megállapító határozat címzettjei közül csupán egyre irányul, amely a felperes által beszerzett, e jogsértés következtében állítólag többletköltséget okozó termékeknek csak egy részét értékesítette, önmagában nem releváns annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti bíróság jogosult-e a kár felbecslésére.
- 65 Következésképpen a fenti megfontolásokra tekintettel a második és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/104 irányelv 17. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy sem az a körülmény, hogy az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárás alperese a felperes rendelkezésére bocsátotta azon adatokat, amelyekre az alperes a felperes szakvéleményének kifogásolása érdekében támaszkodott, sem az a tény, hogy a felperes kérelmét az említett jogsértés elkövetői közül csupán az egyiknek címezte, önmagában nem releváns annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti bíróság jogosult-e a kár felbecslésére, mivel e becslés egyrészt azt feltételezi, hogy e kár fennállása megállapítást nyert, másrészt pedig azt, hogy e kár pontos számszerűsítése gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz, ami magában foglalja az e megállapítás levonásához vezető összes adat figyelembevételét, különösen az olyan lépések sikertelenségét, mint az említett irányelv 5. cikkében előírt, bizonyítékok feltárására irányuló kérelem.

A költségekről

- 66 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUMSZ 101. cikket és a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (1) és (2) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes az olyan nemzeti polgári eljárásjogi szabály, amelynek értelmében a kérelemnek való részleges helyt adás esetén a felek maguk viselik saját költségeiket és minden fél köteles a közös költségek felének viselésére, a visszaélészerű magatartás esetét kivéve.

- 2) A 2014/104 irányelv 17. cikkének (1) bekezdését**

a következőképpen kell értelmezni:

sem az a körülmény, hogy az ezen irányelv hatálya alá tartozó eljárás alperese a felperes rendelkezésére bocsátotta azon adatokat, amelyekre az alperes a felperes

szakvéleményének kifogásolása érdekében támaszkodott, sem az a tény, hogy a felperes kérelmét az említett jogsértés elkövetői közül csupán az egyiknek címezte önmagában nem releváns annak értékelése szempontjából, hogy a nemzeti bíróság jogosult-e a kár felbecslésére, mivel e becslés egyrészt azt feltételezi, hogy e kár fennállása megállapítást nyert, másrészt pedig azt, hogy e kár pontos számszerűsítése gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz, ami magában foglalja az e megállapítás levonásához vezető összes adat figyelembevételét, különösen az olyan lépések sikertelenségét, mint az említett irányelv 5. cikkében előírt, bizonyítékok feltárására irányuló kérelem.

Aláírások